

Лілія ПІДГОРНА

ФОЛЬКЛОРИСТИКА «ЗОЛОТОЇ ДОБИ» В ГАЛИЧИНІ

Сокіл Ганна. Українська фольклористика в Галичині кінця ХІХ — першої третини ХХ століття: історико-теоретичний дискурс. — Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. — 588 с.

При всіх досягненнях українська фольклористика не так часто тішить нас дослідженнями, які виходять за досить чітко окреслене коло тем, в епіцентрі якого знаходиться обрядовий фольклор і епіка (в широкому розумінні терміна). Зараз це коло помітно розширюється, все більше фольклористів звертаються до забутих чи маловідомих імен, регіональних явищ народної творчості. До останніх належить і монографія Ганни Сокол з історії фольклористики в Галичині кінця ХІХ — тридцятих років ХХ століття. Окреслені хронологічні межі — це насправді найбільш активний період діяльності Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, який дослідники ознаменували «золотою добою». Власне, так і є, однак досі ще не було узагальнюючої, синтетичної праці в цій ділянці. Її представляє рецензоване дослідження.

Книга вигідно вирізняється від досліджень, часто написаних тільки на матеріалі друкованих джерел, оскільки в ній «задіяно» кілька тисяч архівних аркушів. Крім того, навіть опубліковані у збірниках джерела персоналізовані, тобто подана заслужена характеристика доробку кожного збирача усної словесності. Таким чином, дослідження вимагало від авторки не лише виконання величезного обсягу «чорної» роботи, але й випрацювання найбільш раціональної методики, самостійного наукового синтезування «сирого» і до цього часу майже невідомого науці матеріалу.

З рецензованої праці видно, що дослідниця скрупульозна в оцінці фактографічних реалій, чітко їх систематизує й тлумачить, добре ознайомена з різними методами, що зародилися в європейській науці, якими користувалися фольклористи в Галичині на зламі ХІХ—ХХ століть. Ідеться про міфологічну, міграційну, антропологічну, культурно-історичну школи. Дослідницький інтерес авторки полягає в тому, щоб дати об'єктивну характеристику різних методів та показати пов'язаність з національною ідеєю, зважаючи на українські, зрештою галицькі реалії. Г. Сокол не стала гіперболізувати роль та місце тієї чи іншої теорії. Такий раціональний підхід у науці вкрай важливий.

Щоб не бути голослівною та більш конкретно показати широку закроєність роботи, наведемо її основні змістові параметри. Вона складається зі вступу, чотирьох розділів (кожен з підрозділами), висновків, репрезентативного списку використаних джерел та літератури, іменного покажчика. У першому

розділі («Фольклористика Галичини кінця ХІХ—першої половини ХХ ст. в теоретико-методологічному освітленні») розглядаються теоретико-методологічні аспекти, пов'язані із висвітленням термінологічних, жанрологічних питань шкіл і напрямків, традиції і новаторства, варіантності тощо. Новаторським, таким, що зміг появитися лише в часи незалежності, є підрозділ «Тріада: універсальне—національне—локальне», в якому подається інтерпретація цих понять в усній словесності з погляду українських фольклористів Галичини

Ґрунтовно представила у своїй монографії Г. Сокіл збирацьку, едиційну й текстологічну діяльність Етнографічної комісії НТШ (другий розділ «Збирацька, едиційна й текстологічна діяльність Етнографічної комісії НТШ»). Дослідниця розглянула програми, запитальники, вказала на їх роль для збирачів фольклорних матеріалів. Позитивно оцінюємо аналітично представлений науково-категоріальний апарат фольклорних видань: передмови, паспортизацію творів, варіанти, паралелі і т. ін. Цікавим з наукового погляду є розгляд текстологічних основ фольклорних матеріалів.

До безумовних досягнень монографії належить її фактологічна база, на основі якої зокрема вибудований третій розділ — «Український фольклор у персональних вимірах: джерелознавчий аспект». Авторка подала 31 науковий портрет галицьких фольклористів. Тут є відомі І. Франко, В. Гнатюк, О. Роздольський, Ф. Колесса та інші із авторською оцінкою їхньої діяльності. Репрезентативнішими по-

стають такі імена, як М. Павлик, М. Яцків, Л. Гарматій, В. Шухевич, А. Онищук, Б. Заклинський, ціла низка інших персоналій. Вперше для української фольклористики відкриті збирачі усної словесності — І. Волошинський, В. Левинський, Я. Пастернак, В. Равлюк, Д. Єндик, М. Капій. Звичайно, список цей можна продовжувати.

І без четвертого розділу про загальноукраїнський та міжнародний контексти було б неповне уявлення про місце в них доробку галицької фольклористики. Добре, що Г. Сокіл всебічно виписала Наукове товариство імені Шевченка як осередок фольклористичної роботи, показала співпрацю галицьких і надніпрянських фольклористів, а також увела їх у контакти з європейськими науковцями.

Як відомо, значимість тієї чи іншої наукової праці, як, зрештою, і рецензованої монографії, визначається розв'язанням серйозних проблем, що водночас дають насвітлення її нових граней. Слушно підсумувала авторка, що масштабна пошуково-збирацька, едиційна, важлива теоретична, методологічна праця, яку проводили в той час українські дослідники, дала свої вагомі результати, які ще не раз привертатимуть увагу в широкому науковому колі. Тому природньо, що після прочитання «Української фольклористики в Галичині кінця ХІХ — першої третини ХХ століття» викристалізуються нові теми, що чекають ще свого дослідника. А праця Ганни Сокіл про одну з найяскравіших сторінок в історії нашої науки стала гідним внеском в українську науку про усну словесність.